

Volkmanovým novoročenkám bude napřesrok již 30 let

(Hanácké noviny)

Přání k Novému roku mohou být rozdílná. Tak rozdílná, jak diferencovaní jsou jejich odesílatelé. Do novoročního přání se velmi často, ne-li vždy, promítá jejich stav ducha, vize o budoucnosti a vlastní přání, což je nejen svědectvím o dimenzích odesílatele samého, ale i o mantinelech doby samé. Jedním z nejpozoruhodnějších tvůrců novoročenek byl a dosud je básník Alois Volkman. Sám o nich napsal: „Novoročenky jsem začal vydávat v roce 1968; většinou formou epigramů, které se nedaly oficiálně publikovat s výjimkou krátkého údobí Pražského jara. A jak šla léta tuhé normalizace, snažil jsem se jimi každoročně potěšovat a povzbuzovat alespoň své přátele a známé, a ti zase své známé, humorem nadnášet a nadlehčovat náš úděl, úděl nesvobodných, pokořených, okupovaných, perzekvovaných a sledovaných. Kolikrát v historii pomohl právě humor zachránit psychiku a snad i život českému národu?

Pro mne to znamenalo vždy ke konci roku odhalovat a pokusit se předvídat, co nás čeká v roce příštím, čím nás strana a vláda „překvapí, a k tomu zaměřit obsah a ostří novoročenek. Náklady těchto drobných tisků postupně vzrůstaly od sto padesáti až k pěti stům kusům v posledních letech totality. A jakoby ruku v ruce s počtem výtisků vzrůstaly i obtíže s jejich vytištěním v tiskárnách. Kdo se v letech totality pokoušel cokoli vydat, ví, jak složitému schvalovacímu a cenzurnímu řízení bývalo vše tištěné podrobováno, jak ostře sledováno a střeženo, dokonce často zamítnuto či dodatečně zabaveno. Jediným řešením proto bylo získat důvěru nebojácného tiskaře, který byl ochoten pro tyto, zakázky nebo přesněji řečeno zakázky podstoupit nemalé riziko a “péefka” vytisknout tajně.

Zde musím vděčně poděkovat třem statečným - příteli výtvarníkovi Zdeňku Větrovcovi, tiskaři pan Hanouskovi (oba již zemřeli) a vedoucímu tiskárny panu Staňkovi - kteří bez nadsázky své hrdinství zcela samozřejmě a opakovaně osvědčovali, aniž by svou činnost za hrdinskou považovali. Nadšeně se při ní bavili. Bez těchto adresátů, neznámých a naprosto spolehlivých obětavců, kteří byli s to obětovat víc než nezbytný pracovní čas, bych tato P.F. nemohl rok co rok po celé čtvrtstoletí rozesílat.”

Tolik Alois Volkman o svých novoročenkách, z nichž některé zde uvádíme. Pro úplnost je však třeba dodat, že stejně tak potěšovaly a povzbuzovaly čtenáře jeho básnické sbírky. Ty vycházely sice zcela oficiálně, ale jejich ježaté strofy procházely hustým hřebenem cenzorovým a autorevizí nakladatelských domů a navíc jejich náklad byl vždy tak malý, že se “vlk nažral a koza zůstala celá”. Vycházely, aby stoupenci totaliti mohli volat: Jen se podívejte, vždyť mohou vycházet i tak kritické verše! Jenže problémem bylo, že se téměř k nikomu nedostaly. Když se totiž v informovaných kruzích rozneslo, že Volkmanovi vychází další sbírka, v několika hodinách, nejdéle v několika dnech byla rozebrána. Volkmanův aforistický rukopis, časté slovní hříčky, zamyšlení a ocenění významu, dosahu a smyslu slova v době, která

inflačně slovy plýtvala a jejich hlubiny zasypávala polopravdou nebo lží, to vše bývalo hledanou duchovní manou na pouštích deformace, která tehdy všechny obklopovala.

Vraťme se k Volkmanovým novoročenkám a potěšme se jimi, i když doba je zcela odlišná:

1968

*Bedřich Engels: Podíl práce na
polidštění opice*

Takto dostatečně polidštění
ba víc než dostatečně
toužíme po opici.

1969

Sisyfůvská naděje

Kapka drtí kámen
ne silou, ale častým
padáním.

Těch pádů v dějinách.
A pořád zbývá kámen
ke kamenování

Amen

1976

Útěcha

Jsou na tom jiní ještě hůř -
a to nás těší.
Jsme Češi!

1997

Předvolební slogan

Nejlepší investice
je do vzdělání!

Však kdo to ocení
když u nás vzdělanci
jsou nejhůř placeni.

redakčně připravil
Bohumír Kolář